

روزنامه جوان | شماره ۶۴۵ | روزنامه جوان

■ **علی حسینی**

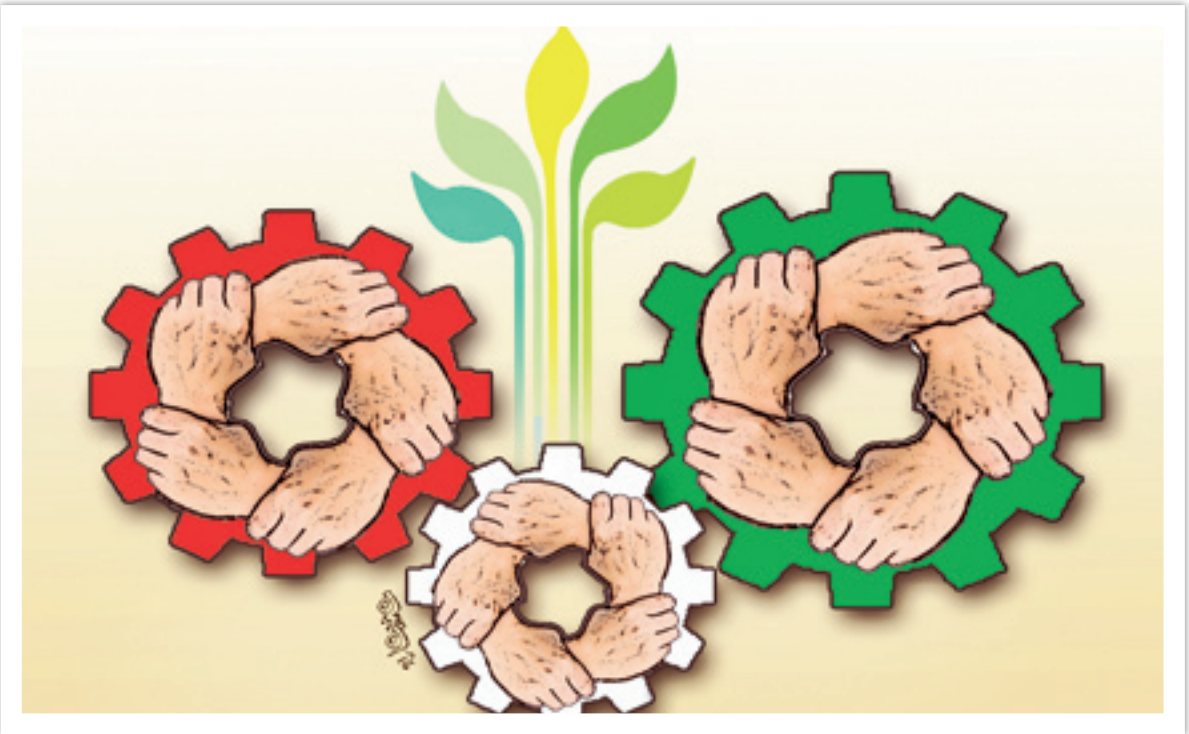
مطابق تعلیم و آموزه‌های اسلامی، امام معصوم (ع) الگو و هادی‌امت به صراط مستقیم‌می‌است که قرآن کریم مؤمنان را تبعیت از آن دعوت کرده (سراء: ۹)و این‌روز ضروری‌ترین نیاز انسان،شناخت امام عصر خود و همسوئی باخواست و اراده او در ابعاد فردی و اجتماعی‌است (ر.ک:العیاشی،ج ۲،ص ۲۸۳ - ۲۸۲). به همین جهت است که امام صادق(ع) فرموده‌اند: «حتی اگر یک شب را بدون شناخت امام بگذرانیم، به مرگ جاهلی مُرده‌ایم» (الغنیة للنعمانی، ج ۱،ص ۱۲۷) از سوی دیگر اگر از رسالت بسطط فرهنگ و معارف مهدوی غفلت نماییم،مشمول سنت‌استبدال (نک:ماده:۵۴) می‌شویم که مطابق آن خدای متعال افراد دیگری را که لیاقت و کفایت لازم برای این مأموریت و رسالت الهی دارند را جایگزین خود خواهد کرد.از این منظر است که امام رضاع(ع) در دعای مشهورشان برای این حضرت حجت(عج) می‌فرمایند: «خدایا! ما را در اطاعت نمودن از امام مهدی(عج) نیرومند کن؛ و در مسیر پیروی از او ما را استوار و ثابت‌قدم بنماد؛ و با توفیق در متابعت از او بر ما ممت بگذار؛ و ما را در گروه و حزب او قرار بده، آن گروهی که در انجام دستورات آن حضرت به‌شدت مستحکم هستند و در همراهی او با استقامت می‌باشند و با اشتیاق فراوان در طلب رضایت ایشان برمی آیند تا اینکه ما را در روز قیامت در شمار یاران و پشتیبانان و تقویت کنندگان حکومتش محشور فرمایند؛ و ما را از کسانی قرار بده که به‌وسیله آنها دینت را نصرت و پیروزی می‌بخشی و نصرت و پیروزی عزت‌مندانه ولیت را با آنها محقق می‌نمایی و کسی را در این مسیر پُرسُعدات، با ما جایگزین نکن او سنت‌استبدال را در خصوص ما مقرر مفرما»(مفتاح‌الجنان،زمینه ساز کشف‌الغیب،مقام‌دوم،دعا برای امام عصر(عج)).

با توجه به این موضوع، شناخت ابعاد حیات امام زمان (عج) به ویژه در سیره اجتماعی و تشکیل حکومت آخرالزمانی آن حضرت علاوه بر بُعد اجتماعی و نظام‌سازی نیز می‌تواند نظام اسلامی ما را در تحقق تمدن نوین اسلامی در دوران کنونی‌که نظام سلطه در پی تحمیل الگوی جهانی‌سازی خویش است یاری رسانند. از این‌رو استخراج ویژگی‌های حکومت عدل جهانی از میزان معارف دینی و اجرایی‌سازی آن در برنامه‌های خرد و کلان کشور امری ضروری است که می‌تواند علاوه بر ارتقای همه‌جانبه نظام اسلامی ما را از مدل مطلوب نظام مردم سالار دینی مهدوی به دیگر مدل‌های جهان، زمینه ساز حکومت عدل جهانی آخرین منجی عالم گردد.

این موضوعی است که بنیانگذار کبیر انقلاب حضرت امام خمینی(ره) همگان را در آخرین نیمه شعبان عام را برکت خود (۲ فروردین ۱۳۶۸) بدان توجه دادند: «مسئولان ما باید بدانند که انقلاب ماحدود به ایران نیست.انقلاب مردم ایران نقطه شروع انقلاب بزرگ جهان اسلام به پرچمداری حضرت حجت (ارواح‌نقاد) است... سه مسأله اقتصادی و مادی اگر لحظه‌ای مسئولان را وظيفه‌ای که بر عهده دارند نباشد بقیصت کند، خطری بزرگ و خیراتی سهمگین را پدیدبال دارد. باید دولت جمهوری اسلامی تمامی سعی و توان خود را در اداره هرچه بهتر مردم بنماید، ولی این بدان معنا نیست که آنها را از اهداف عظیم انقلاب که ایجاد حکومت جهانی اسلام است منصرف کند.»(صحیفه امام ج، ۲۱، ص ۳۲۷)

منتبتی بر روایات معصومین(ع) در ارتباط با ویژگی‌های حکومت امام زمان(عج) که محور مبنایی پیشرفت علمی، تعالی ادراکی و عقلی و اقامه ارزش‌های دینی اصیل و مبیزا از

معارف

پیشرفت نظام اسلامی در آئینه حکومت مهدوی

پیشرفت علمی، تعالی ادراکی و عقلی و اقامه ارزش‌های دینی اصیل و مبیزا از بدعت‌ها و انحرافات ضد دینی ۳ ویژگی حکومت امام عصر(عج) است

بدعت‌ها و انحرافات ضد دینی قابل استخراج و تبیین است.

■ **پیشرفت علمی و دانشی**

از مهم‌ترین شاخصه‌هایی که تعالی و رشد معنوی جامعه را ممکن می‌سازد، رشد و پیشرفت علم و دانش بمعنای الهی و واقعی آن و رهاپذیدن بشر از جهالت و حیات مؤمنانه مبتنی بر آن علوم‌است.به‌همین دلیل قیام‌مهدوی حضرت حجت(عج)، قیامی برای نابودی جهالت واقعی‌انسان خواهد‌بود،جهالتی که بشر را دچار نابودی و گمراهی‌نموده‌و خسروتن‌خواو جزئی‌ها و فقر و بیادگری‌ها را به دنبال داشته‌است.

آن حضرت در این حکومت، علوم گسترده عالم هستی را آشکار می‌نماید مردم را به‌سوی بهره‌مندی از این دانش‌های عمیق، یقین‌آور و هدایتگر و همه‌جانبه و نه تک‌بعدی و غیر بصرفی همانند علوم غربی هدایت می‌کند.انسان‌های مؤمن به‌لحاظ بهره‌مندی همه‌جانبه از این چراغ هدایت الهی، در حکومت حضرت مهدی(عج) و به اقتضای ظرفیت خود که در آن زمان نیز به‌دلیل کثرت آثار پرده‌های جهالتی که دشمنان بر هوش و عقل انسان کشیده‌اند، از این منبع عظیم علوم و دانش‌ها استفاده می‌برند تا هم به قدرت لایزال الهی در خلقت آگاهی یابند و از این‌رو ایمان خود را کامل‌تر کنند و هم با آموختن علم و حکمت بمعنای واقعی آن، نیازهای اساسی خود برای سعادت دنیوی و اخروی را برآورده‌نموده و حکیمانه

زیست کنند.از این منظر است که پیامبر گرامی (اسلام(ص) می‌فرماید: «همین امام از فرزندان امام حسین(ع) قائم است که خداوند به دست او زمین را پس از تاریکی با روشنی و پس از ستم، با عدالت و پس از نادانی با علم و نادایی پر کند.»(بحار‌الأنوار، ج ۳۶، ص ۲۵۳).

در حکومت الهی حضرت مهدی(عج)، علوم و دانش‌ها در تمام شئون و مراتب آن به سر حد تحول، رشد و پیشرفت خواهند بشو رادچار نابودی و گمراهی‌نموده‌و خسروتن‌خواو جزئی‌ها را با ن خواهد بود و علوم و تجلی و ظهور خواهند یافت که تا آن زمان بشر هیچ اطلاع و آگاهی‌ای از آن نداشته یا به‌دلیل انحراف از مسیر واقعی، به‌دنبال کشف آن نبوده‌است. این موضوع مهم در روایتی از امام صادق(ع) بیان شده‌است که می‌فرماید: «علم و نادایی از ۲۷ حرف تشکیل می‌شود. تمام آنچه پیامبران (تائکون) آورده‌اند، دو حرف است و مردمان بیش از این دو حرف نشناخته‌اند. آنگاه که قائم ما قیام کند، ۲۵ حرف دیگر را آشکار و میان مردم منتشر کند و آن دو حرف را (نیز) بدان‌ها ضمیمه سازد تا ۲۷ حرف را گسترش داده باشد.»(همان، ج ۵۲، ص ۳۲۶)

نکته قابل توجه این استست که فراگیری تعلیم در این نظام الهی، همه افراد اعم از زن و مرد را در بر خواهد گرفت و زنان نیز همچون مردان به‌ذخایر دانش علمی دست خواهند یافت

و مراتب مختلف علمی را همچون عالمان، اندیشمندان و فقیهان طی خواهند نمود؛ چنانکه طبق فرموده امام باقر(ع) بدان حد خواهند رسید که خواهند توانست در خانه‌های خود با قانون قرآن و آیین اسلام قضاوت نمایند: «در دوران او شما از حکمت پر خوردار می‌شوید تا آن‌جا که یک‌زن در خانه خود برابر کتاب خدای تعالی ورش و پیامبر قضاوت کند.»(معنای، محمدبن ابراهیم،العیبه،ص ۳۲۷) چنانکه در روایات دیگری به اجرای عدالت در آموزش معارف دینی و قرآنی نیز اشاره شده‌است.

است. (همان، ج ۵۲، ص ۳۲۶)
با توجه به معنایی از علم و حکمت که در اندیشه الهی و اسلامی مدنظر است و علم و حکمت را همچون «ور» می‌داند که خداوند به قلب هر کس که بخواهد می‌افکند (همان، ج ۱، ص ۲۲۴) این علم در تقابل با علومی است که در اندیشه مادی و انسان‌گرایانه غربی برای انسان شکل گرفته و به‌مثابه ابزاری برای صاحبان علم و قدرت و در مسیر توسعه‌مادی عمل می‌نماید. بدین لحاظ علم در عصر ظهور آن حضرت، سنخ علومی است که موجب رشد مادی و معنوی انسان را فراهم می‌نماید و در حقیقت منجر به کمال و سعادت و آسایش دنیوی و اخروی او می‌گردد.

بنابراین در این الگوگیری از این بُعد حکومت آرمانی مهدوی، باید علمی را در برنامه‌ریزی کشور بسط داد و تولید نمود که

برگرفته از آموزه‌های دینی و اسلامی باشد و تکامل و پیشرفت دنیوی و اخروی انسان را مدنظر قرار داده باشد.

■ **پیشرفت و تکامل معرفتی و عقلی**

شاخصه دیگر پیشرفت در نظام الهی حضرت مهدی(عج)، تعالی عقلی و فکری افراد جامعه‌است که موجب رشد خردورزی آنان می‌شود. عقل موهبتی الهی است که با آن انسان از موجودات دیگر تمایز می‌یابد و در حقیقت چراغ هدایت انسان به‌سوی رستگاری و بهره‌مندی از دستورات هدایت‌گر الهی است. اگر عقل انسان تنزل نماید یا در خدمت‌قوای دیگر همچون شهوت و احساسات گمراه‌کننده قرار گیرد، مسیر انسان جز نابودی و گمراهی نخواهد بود. به‌همین دلیل حضرت در زمان ظهور خود با استفاده از قدرت الهی، عقل انسان‌ها را تکامل خواهند بخشید. امام محمد باقر(ع) در این‌باره می‌فرمایند: «آنگاه که قائم ما قیام کند، دست خود را بر سرهای بندگان قرار می‌دهد و بدین‌وسیله عقول بندگان را جمع می‌کند و خرده‌های آنها را به کمال می‌رساند.»(بحار‌الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۲۸)

و باذقت در جای حدیث عقل در دیدگاه اسلامی که مراد از آن ابزاری است که «به‌وسیله آن خدا عبادت شود و عبادت کسب و تفکر عقلانی است که موجب هدایت انسان شود و نه عقلی تحصیل گرده» (العقل ما عید به الرحمن و اکتسب به مفهوم تکامل عقلی انسان در نظام مهدوی، نوعی از رشد عقل مفهوم تکامل عقلی انسان در نظام مهدوی، نوعی از رشد عقل مفهومی است که «به‌وسیله آن خدا عبادت شود و عبادت کسب و تفکر عقلانی است که موجب هدایت انسان شود و نه عقلی که باعث تسلط فرد یا حیلِه و نیرنگ بر دیگران شود، یعنی آنچه انسان مادی از عقل درک کرده و سعی دارد با افزایش توان تفکر و عقل‌گرایی خودبندید خویش، زمینه تسلط بیشتر بر دیگران و استثمار افراد را با به آوردن ثروت و قدرت فراهم کند. با توجه به این آموزه باید در برنامه‌ها و سیاستگذاری‌های فرهنگی و علمی کشور، آموزه‌هایی را فرهنگ‌سازی کرد که به رشد و تفکر عقلانی انسان نسبت به سرنوشته و سعادت او می‌انجامد و همگان را تشویق به همیاری و همدلی و پیاده‌سازی آموزه‌های وحدت‌بخش و تکامل آفرین الهی هدایت نماید، نه رواج اندیشه ورزی دنیاگرایانه که انسان را به دنیاطلبی و اندوختن ثروت تشویق می‌کند. بنابراین در حکومت مهدوی، رشد علوم و رشد عقلاویت بشر به‌گونه‌ای خواهد بود و تحولاتی را ایجاد خواهد کرد که نفع همگانی و همه‌جانبه را به همراه خواهد داشت؛ آنچه از آن در روایات تعبیر به «علم نافع» شده‌است و از دیگر علمی است که در مسیر عبودیت الهی بودن، کاربردی و خیر بودن، اصلاح‌گر و رونق‌بخش بودن، هماهنگ بودن با فطرت و ضدیت با هوای‌های انسانی از ویژگی‌های آن است.

■ **مبازر و با بدعت‌ها و اجرای آموزه‌های اسلام حقیقی**
از مهم‌ترین شاخصه‌هایی که می‌توان از حکومت آرمانی حضرت مهدی الگوبرداری کرد، احیای ارزش‌های واقعی دینی و پیراستن آن از بدعت‌ها، انحراف‌ها و عقاید خرافی و غیرواقعی است که به اوسوم به این حد مانع از رشد مردم از ارزش‌های دینی برای رسیدن به سعادت، زمانی محقق می‌شود که به منبع اصیل معارف آن دست یابیم، معارفی که از سرچشمه وحی درقیامت و بدعت‌ها و بدعت‌های مختلف، دچار انحراف و کج‌روی شده و قرآنت‌های مختلفی همچون سلف‌های باهزار در ساخته خواهند شد.»(مجلسی، ۱۴۰۳ ج ۵۲، ص ۳۲۰)

و ارائه نسخه‌ای تکامل‌بخش برای او در عصر حاضر نمی‌شوند، بلکه با نشان دادن چهره‌ای خشن و افراطی از دین سبب تنفر افراد از حقیقت دین می‌شوند. بنابراین یکی از وظایف حکومت مهدوی، ارائه دین اصیل و حقیقی برای مردم است، بود و آموزه‌های دینی را اساس حرکت تکامل‌بخش جامعه قرار خواهند داد. آن حضرت با نشان دادن چهره حقیقی اسلام اصیل، زولاند و انحرافات را از آن خواهند زدود و بدعت‌ها و بدعت‌گذاران را نابود خواهند کرد؛ ادامری دشوار که حتی پذیرش آن برای مردم آن زمان به‌حدی دشوار خواهد بود که مردم گمان خواهند کرد که حضرت ولی عصر(عج) دین تازه‌ای را برای آنان آورده‌اند. «زمانی که قائم قیام کند، دعوت جدیدی را بنیان می‌نهد؛ چنانکه پیامبر مردم را خواند.» (معجم‌الاحادیث‌الامام‌المهدی،ج ۴، ص ۵۱) در این زمینه امام صادق(ع) می‌فرماید: «زمانی که قائم قیام کند، مردم را دوباره به اسلام فراخواند و آنها را به چیزی راهنمایی خواهد کرد که مهجور گشته‌است و مردم از آن گمراه شده‌اند.» (همان) حضرت در جای دیگر می‌فرماید: «کاری را انجام می‌دهد که رسول خدا(ص) انجام داد و آنچه را قبل از آن پدید آمده‌است، خراب می‌کند، چنانکه رسول خدا(ص) فرهنگ جاهلیت را خراب کرد و اسلام را از نو بنا خواهد کرد. (همان) معنا و مفهوم دین جدید این است که آن حضرت احکام و آموزه‌هایی را ارائه دهند که موضوع آنها در عصر پیامبر و ائمه وجود نداشته، با احکامی که به مسلمانان ابلاغ شده، ولی گذشتن زمان و اعمال نظره‌های شخصی، برخی از آنها را تغییر داده‌است که با ظهور آن حضرت، موانع دست‌یابی به احکام حقیقی از سر راه برداشته می‌شود. افزون بر آن، احکام ظاهری باطل شده و مردم به احکام واقعی دست پیدا می‌کنند. عظمت اسلام که با مدیریت فرهنگی امام عصر(عج) یک‌باره آشکار می‌شود، چنان جلوه‌ای از دین الهی به نمایش می‌گذارد که توجه جهانیان را به خود جلب می‌کند. در حکومت مهدوی(عج)، مردم به‌گونه‌ای بی‌سایه به اسلام روی می‌آورند و روزگار خفقان و سرکوب‌دینداران و ممنوعیت مظاهر اسلامی به‌سر آمده، در همه‌جا آوی

اسلام ظنین‌انداز است و آثار مذهب تجلی می‌کند... در چنین شرایطی، طبعاً استقبال مردم از آموزش دین و قرآن چشمگیر خواهد شد. (ر.ک: ربلی، علی، کشف الغمه فی معرفه‌الائمه، ج ۳۰، ص ۲۸۰)

از این‌رو با تمسک به این شاخصه، باید در برنامه‌های فرهنگی و دینی همواره سعی نمود از ارزش‌های اصیل اسلامی را ترویج داد و با تمسک به این آموزه‌ها، سرچهره‌ای از دین را به نسل آینده و تمام مردم به نمایش گذاشت که نشانگر هدایت و سعادت باشد. تا‌کید بر آموزه‌های قرآنی و ارزش‌های اخلاقی همچون احترام به والدین، احترام به حقوق دیگران، ایثار و از خودگذشتگی، اخلاص و عمل صالح و مانند این می‌رود؛ از راهکارهای مهم تعلیم مهدوی است که باید همواره در سیاستگذاری‌ها لحاظ شود. همچنین که در حکومت مهدوی نیز مساجد فراوانی ساخته خواهد شد؛ چنانکه امام صادق(ع) در مورد جایگاه و عظمت مسجد در حکومت آن حضرت بیان می‌فرماید که: «...در این زمان در بیرون کوفه مسجدی با هزار در ساخته خواهد شد.»(مجلسی، ۱۴۰۳ ج ۵۲، ص ۳۲۰)

معرفی کتاب

تبیین وظایف شیعیان نسبت به امام زمان (عج)

کتاب «مکیال‌المکارم در فوائد دعا برای حضرت قائم» از جمله از‌زنده‌ترین کتاب‌هایی است که در رابطه با موضوع مهدویت و فرهنگ انتظار و رابطه شیعیان با امام عصر(عج) به قلم «آیت‌الله حاج سیدمحمد تقی موسوی اصفهانی» به زبان عربی و ترجمه فارسی آقای حجت‌الاسلام سیدمهدی حائری قزوینی، به کوشش انتشارات مسجد مقدس جمکران در ۱۰۲۸ صفحه به زور طبع آراسته شده‌است. این کتاب ارزشمند را به حقیقت باید به عنوان یکی از بهترین کتاب‌هایی معرفی کرد که به تشریح و تبیین وظایف و حقوق شیعیان نسبت به امام زمان (عجل‌الله تعالی فرجه) می‌پردازد و باید به همگان خواندن آن را توصیه کرد. از طرف دیگر، الطاف امام زمان (عجل‌الله تعالی فرجه) نسبت به بندگان در کتاب به‌طور مفصل بیان شده‌است که این موضوع باعث می‌شود وقتی آن را می‌خوانید احساس کنید این کتاب زند است و نفس می‌کشد؛ احساس می‌کنید برگ برگش اقتدر برایتان مهم است که می‌خواهید همیشه آن را در دسترس داشته باشید و هر از چند گاهی نگاهی به خطوط نوانی اش ببینداید.

ماجرا از کتاب توسط نویسنده نیز خود ماجرای روح انگیز و شوق‌آور برای خواننده دل‌نایسته امام شیعیان خوش است. نویسنده این کتاب گراقتسد، ماجرای نوشتن «مکیال‌المکارم» را چنین تعریف می‌کند: «... تا اینکه کسی را در خواب دیدم که با قلم و سخی تنوان او را توصیف نمود، یعنی مولا و حبیب دل شگفتام و امامی که در انتظارش هستیم، او را در

خواب دیدم که با بیانی روح انگیز چنین فرمود: «این کتاب را بنویس و عربی هم بنویس و نام او را بگذار: مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للعتاة. «همچون نشانه‌ای از خواب بیدار و در بی اطاعت امرش شده...». او دامه تعریف می‌کند که به دلیل مشکلات زندگی تا مدتی نمی‌تواند کتاب را بنویسد تا اینکه در سفر حج، مبتلا به وبا می‌شود و با خدا عهد می‌بندد که اگر خوب شود، کتاب را به اتمام برساند. پس از اتمام سفر و رها‌ی ای بند بیماری، کتاب مکیال المکارم را نوشت و به قول خودش این کتاب: «همچون بهشتی با بلند بلا و عالی مرتبه است و ثمراتش در دسترس و نزدیک به فیهم، هیچ سخن پیوهده‌ای از آن نشنوی، در آن چشمه‌های علم و معرفت جاری است.»

ترجمه این حقوق آن خواهد بود و در دو جلد منتشر شده است و تعداد باب‌های کتاب مکیال المکارم، هشت باب است که در هر کدام به موضوعی خاص پرداخته شده است:

۱- شناختن امام زمان (عجل‌الله تعالی فرجه)، ۲- اثبات امامت ایشان،

۳- قسمتی از حقوق آن حضرت نسبت به ما، ۴- لزوم دعای ما برای

امام، ۵- تاج دعا برای فرج، ۶- بهترین اوقات دعا، ۷- چگونه دعا برای فرج و تکالیف منتظران.

منع شده بود؛ چراکه -بنابر آنچه در توفیق آمده- غیبت دوم آغاز شده و تا زمانی که خداوند اجازه ندهد ظهوری نخواهد بود. (احتجاج، ج ۲، ص ۵۵۶-۵۵۵)

در توضیح موضوع غیبت باید گفت که منظور از غیبت امام دوازدهم (عج)، پنهان شدن آن‌حضرت در غار و زندگی دور از مردم نیست، بلکه آن‌حضرت در بین مردم زندگی و رفت و آمد می‌کنند و مانند دیگر افراد جامعه، یک زندگی عادی دارند، حضرت مردم را می‌بینند و آنها را می‌شناسند مردم نیز حضرت را می‌بینند، اما ایشان را موعود(عج) هستند تا وقتی که زمان ظهور فرا برسد و ایشان خود را به عنوان امام و پیشوای شیعیان جهان، به مردم معرفی خواهند کرد؛ زیرا امر غیبت و ظهور حضرت مهدی به اراده و فرمان الهی است و هر گاه خدای تعالی اراده فرماید واقع خواهد شد.

غیبت اسام علاوه بر حفظ جسان اسام مهدی(عج) علت‌ها و حکمت‌های دیگری نیز دارد که از آن جمله است: ۱- ایجاد زمینه اجرای احکام الهی در جامعه ۲- امیدبخشیدن به مؤمنان و منتظران ۳- تربیت و خودسازی؛ در روایات زیادی بیان شده‌است که امام زمان(عج) در دوران غیبت به‌طور مداوم مراقب حال پیروان خویش است. ۴- پاسداری آیین خدا در جلویگری از آمیختن آن با سلسله‌ها و افکار شخصی ۵- امام زمان(عج) به تعبیر روایات، در زمان غیبت مانند خورشید پشت ابر است که مردم از برکات و هدایت‌های پنهان و آشکار امام زمان(عج) بهره‌مند هستند. (شیخ صدوق، کمال‌الدین و تمام‌التعمه، ج ۱، ص ۲۵۳، ج ۳)

۶- نبود یار وفادار برای امام؛ چنانکه در روایات به دلیل یافت نشدن یاران وفادار به تعداد لازم، یعنی سیصد سیزده نفر اشاره شده‌است. امام موسی کاظم(ع) در روایتی خطاب به یکی از یاران خود می‌فرماید: «ای پسر بکیر! من به تو سختی را می‌گویم که پدران من نیز پیش از من آن را بر زبان رانده‌اند؛ و این آن است که اگر در میان شما به تعداد کسانی که در جنگ بدر آیا پیامبر اکرم (ص) بودند، ایاران مخلص آ وجود داشت، قیام‌کننده ما اهل بیت ظهور می‌کرد.»(مشکاة‌الأنوار، ص ۷۰) ۷. آماده نبودن جوامع بشری؛ امام عصر(عج) در یکی از توقیع‌های خود مطلبی را بیان می‌کند که شاید بتوان از آن استفاده کرد که علت استمرار غیبت آماده نبودن جوامع بشری، به‌طور عام، و جوامع شیعی، به‌طور خاص، است. آن حضرت می‌فرماید: «اگر شیعیان ما که خداوند توفیق شاه‌باختن‌ها دهد، در راه ایفای بیمانی که بر دوش دارند، همدل می‌شدند، میمنت دیدار ما از ایشان به‌تأخیر نمی‌افتاد و سعادت دیدار ما زودتر نصیب آنان می‌گشت؛ دیداری بر مبنای شناختی راستین و صداقتی از آنان نسبت به ما.»(بحار‌الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۷، ج ۷)

دلایل غیبت آخرین منجی عالم

جمع کن و دلت را استواردار که همان است که با تو گفتم، حکیمه گوید:من و نرجس را از ضعفی فرا گرفت و به ندامی سرورم به خود امدم و جامه را از روی او برداشتم و ناگهان سرور خود(فرزند نرجس) دیدم که نام و کتبه سجده‌بوده است مواضع سجودش بر زمین است. او را در آغوش گرفتم. دیدم پاک و نظیف است. ابومحمد فرمود:ای عمه جان! فرزندم را که به نزد من اورا او را نزدی وی بردم و او دو کف دستش را گشود و فرزندم را در میان آن قرار داد و دو پای او را به سینه خود نهاد. پس زایش را در دهان او گذاشت و دستش را بر چشمان و گوش و مفاصل وی کشید. سپس فرمود:ای فرزندم! سخن گوی. گفت: «شهدان لاله‌الله، الله وحده لاشریک له» هستند، والاد فرزندش را امغنی نگه بر امیر مؤمنان سایر امامان(ع) درود فرستاد تا آنکه بر پدرش رسید و زبان در کشید.»(صدوق، کمال‌الدین، ص ۴۲، ج ۲، ص ۴۲)

■ **وارث‌ابراهیم‌نجی**

به نقل مرحوم شیخ مفید، امام عسکری(ع) به دلیل که دوازدهمین امام همان مهدی است؛ بنابراین مراقبتی بر امام حسن عسکری و منزل آن حضرت گماردند. مورخان گفته‌اند معتمد عباسی به قایله‌ها امر کرده بود تا وقت بی‌وقت، سر زده‌وارد خانه‌سادات شوند- به‌ویژه

جمع کن و دلت را استواردار که همان است که با تو گفتم، حکیمه گوید:من و نرجس را از ضعفی فرا گرفت و به ندامی سرورم به خود امدم و جامه را از روی او برداشتم و ناگهان سرور خود(فرزند نرجس) دیدم که نام و کتبه سجده‌بوده است مواضع سجودش بر زمین است. او را در آغوش گرفتم. دیدم پاک و نظیف است. ابومحمد فرمود:ای عمه جان! فرزندم را که به نزد من اورا او را نزدی وی بردم و او دو کف دستش را گشود و فرزندم را در میان آن قرار داد و دو پای او را به سینه خود نهاد. پس زایش را در دهان او گذاشت و دستش را بر چشمان و گوش و مفاصل وی کشید. سپس فرمود:ای فرزندم! سخن گوی. گفت: «شهدان لاله‌الله، الله وحده لاشریک له» هستند، والاد فرزندش را امغنی نگه بر امیر مؤمنان سایر امامان(ع) درود فرستاد تا آنکه بر پدرش رسید و زبان در کشید.»(صدوق، کمال‌الدین، ص ۴۲، ج ۲، ص ۴۲)

■ **شبیه‌ترین امام به پیامبر اسلام(ص)**

در باره ویژگی‌های ظاهری امام زمان(عج)، روایاتی از شخص پیامبر اسلام(ص) و ائمه اطهار(ع) نقل شده‌است. در برخی نقل‌های روایی، پیامبر اسلام(ص)، امام مهدی را از نظر خصوصیات جسمی، شبیه‌ترین فرد به خود